

Vragenlijst voor ouders gericht op hulpvragen

Aanleiding voor het ontwikkelen van de documenten voor het detecteren van hulpvragen in functie van kwaliteit van leven

Het bevragen van hulpvragen in functie van kwaliteit van leven blijkt in de klinische praktijk niet evident. Het redeneren vanuit het medisch model, i.p.v. vanuit het biopsychosociaal model is goed ingeslepen, zowel bij zorgvragers als bij hulpverleners. Dit heeft tot gevolg dat zorgvragers vooral praten over de stoornis/de aandoening en dat hulpverleners bij een eerste gesprek/intakegesprek vooral vragen stellen die peilen naar die stoornis. Ze zoeken naar indicaties richting een categoriale diagnose. Doch het is prioritair onze taak als gezondheidswerkers om *de kwaliteit van leven* van zorgvragers te verbeteren, niet om stoornissen te remediëren. Dit betekent dat hulpverleners dienen te achterhalen wat zorgvragers nodig hebben om hun kwaliteit van leven te verbeteren. Hulpverleners dienen dus de hulpvragen in functie van kwaliteit van leven te identificeren en te exploreren en niet deze in functie van het remediëren van de stoornis. En dit blijkt niet zo eenvoudig.

Om deze competentie gestoeld op een biopsychosociale visie te ondersteunen ontwikkelden we met de ICF-intervisiewerkgroep een 'Ondersteunend document voor het bevragen van hulpvragen in functie van kwaliteit van leven' en een 'Vragenlijst voor ouders gericht op het bevragen van hulpvragen in functie van kwaliteit van leven'.

Deel 1

Vragenlijst ter voorbereiding van een eerste gesprek gericht op de hulpvragen

Bij de vragenlijst wordt een folder van het Centrum voor Ambulante Revalidatie (CAR) toegevoegd zodat ouders vooraf informatie hebben over het centrum.

Vragen m.b.t. de doorverwijzing

- Wie heeft jou naar het centrum verwezen?
 - Werde de doorverwijzing geformuleerd op jouw vraag of op vraag van iemand anders?
- Wat is, volgens jou, de aanleiding voor de doorverwijzing?
- Was je verrast door deze doorverwijzing?
 - Zo ja, wat maakte dat je verrast was?
 - Zo neen, wat maakte dat je deze verwijzing verwacht had?

Vragen m.b.t. de verwachtingen

- Het eerste gesprek
 - Wat verwacht je van het eerste gesprek dat je op het centrum zal hebben?
 - Wat is er nodig om jou met een tevreden gevoel te laten buiten gaan na het eerste gesprek?
- Het onderzoek
 - Zou je graag een onderzoek willen?
 - Zo ja, wat maakt dat je dit zou willen?
 - Zo neen, wat maakt dat je dit niet zou willen?
- De behandeling
 - Ik zou graag hebben dat het CAR mijn kind helpt met:
 - Ik zou graag hebben dat het CAR mij helpt met:
 - Zou je graag therapie willen?
 - Zo ja, wat maakt dat je dit zou willen?
 - Zo neen, wat maakt dat je dit niet zou willen?
 - Stel je voor dat je ervoor kiest je kind na onderzoek te laten behandelen in het centrum. Welke resultaten zou je dan graag zien op het einde van de behandeling? Of met andere woorden wanneer zou voor jou de behandeling geslaagd zijn?

Vragen m.b.t. de zorg en de last

- Waarover maak je je momenteel zorgen?
- Wat maakt voor jou momenteel het leven wat lastig?
- Wat zou er moeten veranderen? Wat heb je nodig in jouw leven om minder bezorgd te zijn, om het leven als minder lastig te ervaren.

Ondersteunend document voor het bevragen van hulpvragen i.f.v. kwaliteit van leven

Inleiding

Het is onze taak, als gezondheidswerkers, om te streven naar een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven voor onze cliënten. Gezien levenskwaliteit door iedereen anders ingevuld wordt dienen we dit in onze diagnostische fase goed in kaart te brengen zodat we vraaggestuurde zorg kunnen bieden. Dit document wil ondersteuning bieden bij het in kaart brengen van de hulpvragen gericht op kwaliteit van leven, meer bepaald bij het stellen van vragen in een gesprek met cliënt en cliëntstelsel die peilen naar kwaliteit van leven.

Een eerste hulpbron

Wetenschappelijk onderzoek¹ heeft vastgesteld dat ondanks dat iedereen zijn levenskwaliteit anders invult er toch bepaalde kernelementen zijn die bij iedereen van toepassing zijn. Schalock spreekt van 3 hoofdfactoren die onderverdeeld worden in acht levensdomeinen. De mate waarin deze levensdomeinen vervuld zijn, bepaalt de levenskwaliteit van een persoon. We maken hierbij een kanttekening. Immers het kan zijn dat de persoon volgens deze criteria niet zo'n goede kwaliteit van leven heeft, maar van zichzelf toch vindt dat dit wel het geval is. Het is zijn persoonlijke visie, zijn perspectief dat bepalend is.

Dit weerhoudt ons niet om via vragen te peilen naar de toestand van deze levensdomeinen tijdens een intakegesprek of interview. De onderstaande tabel kan hierbij ondersteuning geven.

¹ Buntinx, W.H.E., & Schalock, R.L. (2010). Models of disability, quality of life, and individualised supports: Implications for professional practice in intellectual disability. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 7(4), 283-294.

Factoren	Domeinen	Indicatoren
Welzijn	Emotioneel welbevinden	- voldoening (tevredenheid, stemming, plezier) - zelfconcept (identiteit, zelfwaardering) - vrijheid van stress (voorspelbaarheid, controle)
	Materiaal welbevinden	- financiële status (inkomen, voordelen) - arbeid (werkstatus, werkomgeving) - woonplaats (type van residentie, eigenaarschap)
	Fysiek welbevinden	- gezondheid (functioneren, symptomen, fitheid, voeding) - ADL (zelfredzaamheid, mobiliteit)
Onafhankelijkheid	Persoonlijke ontwikkeling	- onderwijs (prestaties, status) - persoonlijke competentie (cognitief, sociaal, praktisch) - prestaties (succes, realisaties, productiviteit) - vrije tijd (hobby's)
	Zelfbepaling	- autonomie (persoonlijke controle, onafhankelijkheid) - persoonlijke doelen en waarden (wensen, verwachtingen) - keuzes (mogelijkheden, opties, voorkeuren)
Sociale participatie	Sociale relaties	- interacties (sociale netwerken, sociale contacten) - relaties (familie, vrienden, leeftijdsgenoten) - ondersteuning (emotioneel, fysiek, financieel, advies)
	Maatschappelijke participatie	- maatschappelijke inclusie en participatie - rollen (bijdrage, vrijwilliger) - ondersteuning (ondersteuningsnetwerk, diensten)
	Rechten	- mensenrechten (respect, waardigheid, gelijkheid) - burgerrechten (burgerschap, toegankelijkheid)

Deel 2

Vragen die gesteld kunnen worden tijdens het intakegesprek

Het is de bedoeling om tijdens het intakegesprek de antwoorden geformuleerd in de vragenlijst verder te exploreren. Zie verder de bijlage: 'Explorerende vragen stellen'

Vragen m.b.t. het centrum

- Geef eerst informatie over het centrum.
 - Vraag of ze de folder gelezen hebben en of er vragen over zijn.
- Geef informatie over de bedoeling van het gesprek.
- Exploreer hun verwachtingen m.b.t. het gesprek (zie de antwoorden op de vragenlijst).

Vragen m.b.t. de doorverwijzing

- Ben je akkoord met de doorverwijzing of voel je je eerder verplicht om op deze doorverwijzing in te gaan?
 - Zo neen, waarom ga je toch in op de doorverwijzing?
 - Zo ja, zien jullie deze moeilijkheden ook?
 - Heb je gevraagd waarover de leerkracht zich dan zorgen maakt? Vind je dat de school te veeleisend is? Wat bedoel je daarmee? Wat vraagt de juf dat jullie eróver vinden? Op welke vlakken vinden jullie dat het kind overbevraagd is? Ervaart hij/zij stress? Hij kan niet mee in de klas, wat betekent dat dan?
- Zou je hulp zoeken als je niet zou doorverwezen zijn?
 - Zo ja, waarvoor?
 - Zo neen, wat maakt dat je dat niet zou doen?

Vragen m.b.t. de verwachtingen

- Wat verwacht je van het onderzoek?
 - Ben je een beetje bang voor de resultaten?
 - Bang voor wat precies?
- Wat verwacht van je van de therapie?
 - Wat zal er voor jullie anders zijn als de therapie hier afgerond is?
 - Wat zou je graag hebben dat er veranderd is op het einde van de rit?
- Wat verwacht je van ons als therapeut?
- Ik zou graag hebben dat CAR... mij/mijn kind helpt met:

Vragen m.b.t. de zorg en de last

- Waarover maak je je momenteel zorgen?
- Waar liggen jullie 's nachts aan te denken, te piekeren?
- Wat maakt voor jou momenteel het leven wat lastig?
 - Gaat jouw leven zoals je het zou willen? Wat maakt dat dit niet lukt?
 - Hoe belemmert dit jou?
- Zijn er zaken die je graag zou doen maar die je niet kan doen?
 - Welke zaken?
 - Hoe komt het dat je die zaken niet kan doen?
- Wat zou er moeten veranderen/Wat heb je nodig in jouw leven om minder bezorgd te zijn, om het leven minder lastig te ervaren?
 - Wat zouden jullie/jullie kind graag willen bereiken? Wat is daarvoor nodig?
 - Wat wil je dat er in de plaats van het probleem komt?

- Hoe wil je dat het straks anders is? Wat wil je dat er straks beter gaat?
- Hoe wil je dat de situatie wordt?
- Wat wil je dat het resultaat wordt?
- Hoe zou jij willen dat de situatie eruit komt te zien?
- Hoe zou het eruit zien op positie 10 op de schaal?
- Stel, het probleem is opgelost, wat gaat er dan beter?
- Wat kun je doen als je dat bereikt hebt? Wat zou jij kunnen doen als het probleem is opgelost?
- Wondervraag
- Toekomstprojectievraag: stel, het is een jaar later en het probleem is naar tevredenheid opgelost, waaraan zou je dat merken? Wat gaat er dan beter?
- Verkennen gewenste toestand vanuit perspectiefwisseling: wat zouden andere zeggen dat de gewenste toestand is? Waaraan zouden anderen merken dat het probleem is opgelost? Waaraan zouden anderen merken dat het beter gaat? Hoe zouden anderen willen dat de situatie wordt? Hoe zouden anderen de positie 10 op de schaal definiëren?
- Verhelderen wat de positieve opbrengsten van de gewenste toestand zijn: wat zou het verschil zijn? Hoe zou dat helpen? Wat zou daarvan het voordeel zijn? Wat zou het voordeel zijn als je dat voor elkaar krijgt? Wat zou daar goed aan zijn? Hoe zal dat een verbetering voor je zijn? Hoe zal het je helpen? Voor wie zou dat een voordeel zijn? Voor wie is dat een verbetering? Wat zou het voor jou mogelijk maken als het probleem is opgelost?
- Zijn er zaken waar jullie meer ondersteuning bij kunnen gebruiken?
 - Hoe kunnen anderen je hierbij ondersteunen om dit mee mogelijk te maken?
 - Wie?
- Wat gaat er al goed?
 - Over welke zaken ben je tevreden zoals ze nu zijn en hoop je nog lang te kunnen behouden?

Vragen voor het kind

- Schaalvraag: Op een schaal van 1 tot 10, hoe gaat het nu met je? Wat zit hier allemaal in? Wat nog? Wat nog? Wat heb je nodig om naar een cijfer hoger te gaan? Wat zal er dan anders lopen?
- Wondervraag
- Techniek van 3 huizen: huis van de zorgen, de krachten/leuke dingen, de dromen; bv. <https://samenwerkenwijaanveiligheid.nl/wp-content/uploads/2013/04/Vb.vragen.3huizen.pdf>
- Wenskaart laten schrijven
- Change and stay: wat wens je dat er blijft en dat er verandert?

Vragen gerelateerd aan de verschillende componenten van ICF

Dit kan je doen als je de biopsychosociale visie aan de cliënten en het cliëntsysteem hebt uitgelegd. En als je ook de rationale hebt uitgelegd van het volledig functioneren in kaart te brengen volgens het ICF-model.

Je overloopt de verschillende componenten startend met de 'Persoonlijke factoren' en je brengt de sterktes, de zwaktes, de ondersteunende factoren en de belemmeringen in kaart.

Persoonlijke factoren

Externe factoren

Participatie

Activiteiten

Functies